

ВИСНОВОК

рецензента

кандидата педагогічних наук, доцента **Ткач Марії Михайлівни**
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації

ЧЖОУ ТІНТІН

«Формування культурної компетентності майбутніх учителів музичного
мистецтва в процесі вивчення історії музики»,
поданої на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії
за спеціальністю 014 – Середня освіта (музичне мистецтво)

У результаті опрацювання дисертаційного дослідження Чжоу Тінтін, яке присвячено вивченню феномену «культурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва», що формується в процесі вивчення історії музики, нами було встановлено обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій, що забезпечено коректним використанням відповідних методів, підходів та принципів.

Відповідно до логіки проведення дослідження дисертанткою на різних етапах наукового пошуку доцільно був використаний комплекс взаємодоповнюючих дослідницьких *методів*, серед яких: теоретичні методи (аналіз наукових джерел; синтез, порівняння, систематизація; аналіз освітнього процесу та ін.); група емпіричних методів (діагностувальні: опитування, бесіди, педагогічне спостереження), моделювання, педагогічний експеримент, метод експертних оцінок та ін.; а також методи математичної статистики для обробки й аналізу одержаних даних та їх порівняння із вихідними положеннями.

В якості базового дослідницького *підходу* авторкою був визначений компетентнісний підхід, який забезпечується високим компетентнісним потенціалом фахової історико-музикознавчої підготовки вчителів музичного мистецтва. Концептуальною основою формування культурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вивчення історії музики виступили розроблені дисертанткою *педагогічні принципи*: культуровідповідності; мистецької та позамистецької інтеграції; практико-діяльній орієнтованості освітнього процесу, зокрема його історико-музикознавчої складової; актуалізації креативних ресурсів особистості; діалогічності; зв'язку пізнання мистецтва з історією людства, історією країни та національної культури. Важливо, що означені принципи охопили весь простір фахового навчання майбутніх учителів музичного мистецтва, доповнюючи та підсилюючи дію один одного: дотримання одного з них означало дотримання та опору на інші.

Актуальність обраної дисертанткою проблеми не викликає сумнівів, оскільки в міжнародному освітньому просторі сьогодення більшість освітніх систем у різних країнах світу орієнтуються на компетентнісний підхід до

навчання студентської молоді, що забезпечує розкриття їх творчого потенціалу на ґрунті знань та спроможності їх вільного і гнучкого застосування в професійній діяльності, сприяє мобільності фахівця в динамічних суспільних процесах, його адаптивності до інтенсивних змін, які відбуваються в сучасному глобалізованому світі тощо.

У роботі Чжоу Тінтін для розгляду обрано категорію «культурної компетентності», яка розглядається авторкою як особистісне інтегральне утворення, що охоплює здобутки з усіх фахових дисциплін, концентрується в стрижневих для них особистісних характеристиках, високий рівень прояву яких гарантує успішну самореалізацію в музично-педагогічній професії; синтезує музичну і загально художню розвиненість майбутнього вчителя музичного мистецтва, його мотивацію до художнього пізнання та розширення мистецького світогляду; виявляє ціннісне ставлення до музичного мистецтва і вчительської професії; визначає готовність до самовдосконалення в технологічних прийомах фахової музичної і музично-педагогічної діяльності та спроможність застосовувати набутий досвід у різних професійних ситуаціях тощо.

Оскільки феномен культурної компетентності є ціннісним надбанням особистості та має особливе змістове навантаження в історико-музикознавчій підготовці студентів мистецьких спеціальностей, передусім у змісті дисципліни «Історія музики», тому особливої актуальності набуває проблема формування культурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вивчення історії музики.

З огляду на викладене, дисертаційну роботу Чжоу Тінтін вважаємо актуальною для вирішення сучасних проблем вищої мистецької освіти, а вибір теми дослідження є цілком виправданим та своєчасним.

Наукова новизна одержаних результатів. Здобувачкою вперше здійснено ґрунтовне цілісне дослідження формування культурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вивчення історії музики. Визначено сутність, зміст та обґрунтовано структуру досліджуваного феномену, розкрито його функціональне значення у професійній діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Новизна полягає в авторській інтерпретації поняття «культурно-компетентнісний потенціал історико-музикознавчої підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва», сутність якого розкривається дисертанткою у різних *контекстах*: цілісне контекстне охоплення історією музики як навчальної дисципліни логіки музичних процесів і стилів від витоків до сьогодення із врахуванням національних традицій розкривається в контекстах давнє-сучасне, діалогу культур; спрямування змісту історико-музикознавчої підготовки на формування цілісних уявлень про зв'язок музичних процесів із життям та позамистецькими сферами знання висвітлюється в контекстах мистецтво-життя, мистецтво-наука та ін.; взаємозумовленість знань з історії музики з музичним виконавством, музично-педагогічною діяльністю та іншими

видами мистецької діяльності, які є актуальними в сучасному соціокультурному просторі (просвітництво, волонтерство, арт-терапія, менеджмент, звукорежисура та інші культурні практики) розкрито в історико-соціальному контексті.

Наукомісткий та міждисциплінарний потенціал досліджуваного феномену скерував дисертантку до обґрунтування комплексу методичних засад, які охоплюють педагогічні принципи, педагогічні умови та власне методіку формування культурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вивчення історії музики. Обґрунтований дисертанткою комплекс педагогічних умов формування означеного феномену, об'єднувальним чинником якого стало формування установки на художню і міжособистісну комунікацію в культурно-освітньому середовищі, охопив всі напрями фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва з централізацією на вивченні історії музики.

Розроблена авторська методика формування досліджуваної якості зумовила необхідність охоплення всіх складових культурно-компетентнісного потенціалу історико-музикознавчої підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, що складається з трьох методичних блоків: «Історія музики в контекстному аналізі», «Історія музики в єдності музикознавчого, виконавського та методичного аналізу музичних творів», «Музика і наука», які впроваджувалися симультанно впродовж всього періоду вивчення студентами дисципліни «Історії музики» з використанням відповідних до кожного методичного блоку форм і методів навчання.

У процесі проведення дослідно-експериментальної роботи дисертанткою була встановлена критеріально-показникова система для педагогічної діагностики досліджуваного феномену, а саме: визначено *критерії* (мотиваційно-культурний, когнітивно-рефлексивний, практико-діяльнісний та ціннісно-змістовий) та підібрано відповідні *показники* до них. На діагностичному етапі педагогічного експерименту дисертанткою було схарактеризовано можливі рівні культурної компетентності, яких можуть досягти майбутні вчителі музичного мистецтва, реалізуючи культурно-компетентнісний потенціал історії музики. Це: *високий* (компетентісно цілісно-творчий); *достатній* (компетентісно спрямовано-ситуативний); *початковий* (компетентісно-дискретний) та *низький* (компетентісно-індиферентний) рівні.

Упровадження авторської методики відбувалося поетапно із застосуванням форм та методів з кожного наведеного методичного блоку, зокрема: етап уведення в компетентісну проблематику освоєння курсів з історії музики; етап удосконалення аналітично-інтерпретаційних музикознавчих знань, емпатійних здібностей, рефлексійних та практичних умінь; етап рефлексії і спонукання до саморефлексії компетентісних здобутків. Такий підхід до впровадження розробленої методики забезпечив наскрізність, наступність і

цілісність реалізації культурно-компетентнісного потенціалу історико-музикознавчої підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Достовірність результатів дослідження була підтверджена за допомогою критерію Пірсона (χ^2), чим доведено ефективність розроблених методичних засад формування культурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в результаті вивчення історії музики як навчальної дисципліни.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів. У своїй роботі авторці вдалося реалізувати мету та виконати всі визначені завдання дослідження. Здійснений ґрунтовний теоретичний аналіз поняття «компетентності» та компетентнісного підходу в освіті як складників для подальшої проєкції на професійну діяльність учителя музичного мистецтва уможливив розгляд культурної компетентності як стрижневої та як результату фахової підготовки. Подальшого розвитку набули педагогічні принципи, форми і методи вивчення студентами навчальної дисципліни «Історія музики», спрямованих на формування культурної компетентності як інтегральної стосовно інших ключових компетентностей в контексті фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробленні та впровадженні методичних засад (педагогічних умов, форм і методів за методичними блоками та в циклічному запровадженні) формування культурної компетентності майбутніх учителів музики як результату контекстного опанування змісту історії музики як навчальної дисципліни. Результати дослідження можуть використовуватися в освітньому процесі закладів вищої мистецької освіти, особливо в процесі історико-музикознавчої підготовки майбутніх учителів музики в контексті загальної фахової підготовки, в лекційних курсах з методики навчання історії музики, практичних заняттях з історико-теоретичних дисциплін, у виконавській та педагогічній практиці.

Дисертація викладена науковим стилем, доступною мовою, в логічній послідовності, з критичним аналізом та висновками. Дисертаційна робота чітко й логічно структурована, складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (199 найменувань, з них 25 – англійською та китайською мовами) та цікавих додатків з ілюстраціями. Загальний обсяг дисертації – 220 сторінок, з них 180 сторінок основного тексту.

Основні теоретичні положення та результати дослідження повною мірою відображені у 7 наукових публікаціях, серед яких 4 публікації у провідних фахових виданнях України, 1 – у міжнародному виданні, 2 – праці апробаційного характеру, що свідчить про повноту викладу основних положень та результатів дисертаційного дослідження.

Дисертація Чжоу Тінтін на тему: «Формування культурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вивчення історії музики» є цілісним завершеним самостійним дослідженням, яке за своїм науково-

теоретичним рівнем, новизною у постановці та вирішенні досліджуваної проблеми, аргументованістю теоретичних положень, висновків та практичним значенням відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 і може бути подане до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувачка кафедри теорії музики та
естрадного мистецтва

факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського
УДУ імені Михайла Драгоманова

